

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 1130/2026
13.02.2026. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Радославе Мађаров, Ирене Вуковић, Драгане Маринковић и Драгане Бољевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Милош Лукић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво - Одељење у Новом Саду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 426/17 од 30.03.2017. године, у седници одржаној 13.02.2026. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 426/17 од 30.03.2017. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 426/17 од 30.03.2017. године и пресуда Основног суда у Бачкој Паланци П 235/2016 од 13.12.2016. године, исправљена решењем тог суда П 235/2016 од 24.05.2019. године, тако што се **ОДБИЈА** тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужена да тужилци исплати 570.768,09 динара, са законском затезном каматом од 20.04.2016. године до исплате, износ од 163.830,52 динара на име законске затезне камате и трошкове парничног поступка, а **ОБАВЕЗУЈЕ** тужилца да туженој накнади парничне трошкове од 27.000,00 динара, у року од 15 дана од достављања преписа пресуде, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Образложење

Пресудом Основног суда у Бачкој Паланци П 235/2016 од 13.12.2016. године, исправљеном решењем тог суда П 235/2016 од 24.05.2019. године, тужена је обавезана да тужилци исплати 570.768,09 динара са законском затезном каматом од 20.04.2016. године до исплате, износ од 163.830,52 динара на име законске затезне камате, као и да јој накнади парничне трошкове од 75.508,00 динара са законском затезном каматом од 13.12.2016. године до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 426/17 од 30.03.2017. године, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у првостепеној пресуди, тако што је тужена обавезана да тужиљи накнади парничне трошкове од 129.516,00 динара са законском затезном каматом од 13.12.2016. године до исплате, а у преосталом делу жалба тужене је одбијена и првостепена пресуда у делу одлуке о тужбеном захтеву потврђена. Одбијени су захтеви парничних странака за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је, на основу члана 404. Закона о парничном поступку, благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Оцењујући испуњеност услова за посебну ревизију у смислу члана 404. ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија дозвољена ради уједначавања судске праксе, па је одлучено као у ставу првом изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији у складу са чланом 408. ЗПП, Врховни суд је оценио да је ревизија основана.

У поступку доношења пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, правноснажним решењем Агенције за реституцију Републике Србије, Подручне јединице Нови Сад од 10.10.2013. године, враћено је у сусвојину ББ 33447/598731 дела катастарске парцеле број .../..., њива друге класе површине 59 ха 87 а 37 м² у к.о. ..., а преосталим подносиоцима захтева ВВ и ГГ по 16723/598731 делова исте парцеле. Овим решењем обавезана је Република Србија, као власник да по правноснажности решења преда у сусвојину законским наследницима бившег власника припадајуће уделе непокретности, а надлежном органу за упис права на непокретностима да изврши упис права сусвојине. У образложењу ове одлуке наведено је да су подносиоци захтева предложили натурално враћање дела парцеле број .../... њива друге класе укупне површине 59 ха 87 а 31 м². Лица којима је земљиште враћено су 15.12.2014. године поднела Републичком јавном правобранилаштву предлог за мирно решење спора, наводећи да им Република Србија није предала непокретност у сусвојину, због чега они трпе материјалну штету. ББ је умро ... 2015. године, а тужиља је правноснажним решењем оставинског суда од 17.12.2015. године оглашена његовим наследником. Спорни износ представља изгубљену корист за економске 2013/2014. и 2014/2015. годину, према приложеном налазу вештака уз тужбу, који је штету обрачунао са полазиштем на закупнине упоредних парцела у државној својини које су издате у закуп на период од три године.

Првостепени суд, констатујући да није везан правним основом постављеног тужбеног захтева за накнаду штете који је наведен у тужби, одлуку је засновао на одредбама члана 39. став 1. и 2. Закона о основама својинскоправних односа, по којима је несавестан држалац дужан да преда власнику ствари све плодове и да накнади вредност убраних плодова које је потрошио, отуђио или уништио, као и вредност плодова које је пропустио да убере.

Другостепени суд је сматрао да је одлука првостепеног суда правилна, али је становишта да је основ спорне обавезе предвиђен чланом 210. став 1. Закона о облигационим односима, по коме је тужена дужна да накнади вредност користи коју је имала од употребе сувласничког дела тужиље и њеног правног претходника, јер привремени прелаз користи има свој основ у правној природи сувласништва.

По становишту Врховног суда погрешно су нижестепени судови применили материјално право када су усвојили постављени тужбени захтев.

Законом о враћању одузете имовине и обештећењу („Службени гласник РС“ бр. 72/2011) који је био у примени у време доношења решења о враћању имовине, предвиђено је да по захтеву за враћање имовине поступак води Агенција, као јавна агенција, преко подручних јединица, а у складу са овим законом и законом којим се уређује општи управни поступак (члан 40. став 1.); да се оснива Агенција за реституцију, ради вођења поступка и одлучивања о захтевима за враћање имовине, као и ради исплате новчане накнаде и обештећења и обављања других послова утврђених законом; да ове послове Агенција обавља као поверене (члан 51.); Агенција обавља послове који се односе на спровођење овог закона и закона којим се уређује враћање имовине црквама и верским заједницама и то: 1) води поступак и одлучује о захтевима за враћање имовине, односно обештећење; 2) пружа стручну помоћ подносиоцима захтева и обвезницима враћања; 3) води евиденције прописане законом; 4) извештава Владу годишње, преко Министарства надлежног за послове финансија, о обављеним пословима из своје надлежности; 5) обавља друге послове прописане законом (члан 55.); Агенција утврђује све чињенице и околности од значаја за одлучивање о захтеву и доноси решење којим утврђује корисника имовине која се враћа; у решењу о враћању налаже надлежним органима извршење решења, као и брисање евентуалних терета (члан 47. став 1. и 3.); на основу правноснажног решења о враћању имовине власник има право да упише својину на предметној непокретности (члан 49. став 1. - у чијем наслову стоји „Извршење решења“).

Законом о основама својинскоправних односа („Службени лист СФРЈ“ бр. 6/80, „Службени гласник РС“ бр. 115/05) предвиђено је да се право својине стиче одлуком државног органа, на начин и под условима одређеним законом (члан 20. став 2.); да више лица имају право сусвојине на неподељеној ствари када је део сваког од њих одређен сразмерно према целини (идеални део) (члан 13. став 1.); да сувласник има право да ствар држи и да се њоме користи заједно са осталим сувласницима сразмерно свом делу, не повређујући права осталих сувласника (члан 14. став 1.); да сувласник има право да у свако време захтева деобу ствари, осим у време у коме би та деоба била на штету других сувласника, ако законом није друкчије одређено; ово право не застарева; сувласници споразумно одређују начин деобе ствари, а у случају да се не може постићи споразум, одлучује суд; суд ће одлучити и да се деоба изврши продајом ствари ако је физичка деоба немогућа или је могућа само уз знатно смањење вредности ствари (члан 16. став 1, 2, 4. и 5.).

Према Закону о општем управном поступку („Службени лист СРЈ“ бр. 33/97, 31/01 и „Службени гласник РС“ бр. 30/10), који се примењивао у време доношења решења о враћању пољопривредног земљишта, било је прописано да се извршење ради испуњења неновчаних обавеза извршеника спроводи административним путем

(члан 266. став 1.); административно извршење спроводи орган који је ствар решавао у првом степену, ако посебним прописима није друкчије одређено (члан 267. став 1.).

Законом о ванпарничном поступку („Службени гласник СРС“ бр. 25/82 ... 45/13) који се примењивао у време доношења решења о враћању имовине, било је предвиђено да суд уређује начин управљања и коришћења заједничке ствари сувласника (члан 141.); поступак може да покрене сваки заједничар који сматра да је повређен у праву управљања или коришћења заједничке ствари; предлог мора да обухвати све заједничаре, да садржи потребне податке о заједничкој ствари која је предмет поступка, као и разлоге због којих се поступак покрене (члан 142. став 1. и 2.); суд одлучује о деоби и начину деобе заједничких ствари или имовине (члан 148.); поступак деобе заједничке ствари или имовине може покренути сваки заједничар, а предлог мора обухватати све заједничаре (члан 149. став 1.); предлог мора да садржи податке о предмету деобе и уделима заједничара, о заједничарима, као и о другим лицима која на предмету деобе имају неко стварно право. За непокретности морају се навести земљишно-књижни подаци и приложити одговарајући писмени докази о праву својине, праву службености и другим стварним правима (члан 149. став 2.).

Из наведених законских одредби следи да је Агенција за реституцију Законом о враћању одузете имовине и обештећењу установљени самостални орган који врши јавна овлашћења, са надлежношћу која је прописана тим законом. Овим посебним законом није предвиђена надлежност Агенције за административно спровођење донетих решења у делу наложене обавезе предаје у посед непокретности која се враћа у својину. Овакво нормирање је без сумње условљено сложеностју и врстом правно-техничких радњи неопходних за реализацију поседа на враћеној имовини на целој територији Републике Србије. Законодавац је извршење решења ограничио на упис права својине на имовини која се враћа решењем, који налог је саставни део решења. Наиме, у делу којим регулише извршење решења, законодавац је предвидео да власник има право да упише својину на непокретности по правноснажном решењу. Надаље, у овом посебном закону нема упућујуће норме из које би следило да принудно извршење наложене предаје супоседа спроводи неки други управни орган, односно организација која врши јавна овлашћења, у складу са општим правилом за управне органе из Закона о општем управном поступку.

Пошто је извршење правноснажног решења, као управног акта по посебном закону ограничено на упис својине, правни пут за остваривање поседа на сувласничком делу непокретности регулисан је општим правилима имовинског права садржаним у цитираним одредбама Закона о основама својинскоправних односа и Закона о ванпарничном поступку.

Чињенично је разјашњено да је правном претходнику тужиље решењем Агенције за реституцију у сусвојину враћена површина која одговара 5% укупне површине парцеле земљишта у државној својини, да је он у току поступка који је претходио доношењу решења захтевао сусвојину на управо овој парцели, али да након правноснажног окончања поступка и поред чињенице да он, поред Републике Србије није једини сувласник, није подносио захтев у сврху споразумног утврђења начина коришћења парцеле на којој постоји више сувласника, нити захтев суду за уређење управљања и коришћења, односно деобу непокретности, ради остваривања права на посед реалног дела пољопривредног земљишта који одговара сувласничком делу.

Са друге стране, из садржине изведених доказа не следи да је тужена предузела и једну радњу којом би правног претходника тужиље, односно тужиљу лишила, односно ограничила у праву на супосед сувласничког дела, који је враћен правноснажним решењем Агенције за реституцију. Тужилца није пружила доказе ни на околност на који начин је након правноснажности решења, током две спорне економске године парцела број .../... у к.о. ... коришћена, већ је определила висину захтева према налазу вештака кога је сама ангажовала и који је за основ обрачуна узео просечну закупнину остварену за три године са упоредних парцела, а не са полазиштем на коришћење парцеле на којој тужилца има сувласништво.

Из наведених разлога, како не постоје пративправне радње тужене које су онемогућиле право супоседа тужиље на сувласничком делу на парцели пољопривредног земљишта који је враћен у поступку реституције, а правни претходник тужиље, нити сама тужилца нису предузели ни једну активну радњу у сврху остваривања поседа и прибирања плодова са дела земљишта које је враћено у својину, не постоји правни основ наведен у тужби, нити правни основ на коме су нижестепени судови засновали одлуку о усвајању постављеног тужбеног захтева, по коме би тужена била у обавези да тужилци исплати износ у висини тржишне накнаде за упоредне парцеле које су издате у закуп трећим лицима током спорних економских година.

Одлука о парничним трошковима заснована је на одредбама чланова 153. став 1, 154. и 162. ЗПП. Туженој су досуђени као оправдани опредељени трошкови, на име награде за састав одговора на тужбу од 9.000,00 динара и за састав жалбе од 18.000,00 динара.

Из наведених разлога, на основу одредби члана 416. став 1. и члана 165. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Весна Субић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић